

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

КІНДЗЕРСЬКИЙ Сергій Анатолійович

УДК 351.305

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ РЕГІОНУ УКРАЇНИ:
СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2006

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії державного управління при Президентові України.

Науковий консультант – доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент АПрН України,
заслужений юрист України
НИЖНИК Ніна Романівна,
Національна академія державного
управління при Президентові України,
перший проректор.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління
ТКАЧЕНКО Анатолій Миколайович,
ДП “Служба міжнародних автомобільних перевезень”,
директор;
кандидат наук з державного управління
ТИТАРЕНКО Олександр Михайлович,
ТОВ “АЛТЕКС”, директор.

Провідна установа – Інститут законодавства Верховної Ради України, відділ
комплексних проблем державотворення,
м. Київ.

Захист відбудеться *27 червня 2006 р. о 14 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.810.01 в Національній академії державного управління при Президентові України за адресою: 03057, м. Київ-57, вул. Ежена Потье, 20, к. 212.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії державного управління при Президентові України (03057, м. Київ-57, вул. Ежена Потье, 20).

Автореферат розісланий *26 травня 2006 р.*

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В.К. Майборода

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На рубежі тисячоліть визначальним стає творення духовних цінностей, які формують людину та суспільство. Це особливо важливо для сучасної Української держави, в якій унаслідок тривалої духовної кризи не діють моральні регулятори, повільно відбувається становлення демократії, цивілізованої ринкової економіки. З метою побудови економічно могутньої, справді незалежної України першочергового значення набуває ефективне функціонування соціальних інститутів, які продукують духовні цінності. Саме брак духовності і є глибинною першопричиною багатьох негараздів, які нині переживають українське суспільство та держава.

Як свідчить історичний розвиток, жодна країна світу не вийшла з управлінської та економічної криз, не подолавши кризу духовну. Згідно із законами суспільного розвитку піднесення духовності громадян дає можливість подолати економічну, політичну, гуманітарну, екологічну та інші кризи українського суспільства.

Недосконалість нинішньої системи державного управління в гуманітарній сфері регіону породжує суперечливий процес розвитку суспільних відносин, зумовлює необхідність пошуку піднесення духовності суспільства. Особливого значення набуває дослідження цієї проблеми у наш час. Об'єктивними причинами, що актуалізують важливість проблем духовного життя суспільства, розробку нових, нетрадиційних підходів до шляхів їх розв'язання, є: відродження національного в культурі, зближення його із загальнолюдським на основі зростаючої світової інтеграції; гостра необхідність становлення нової якості мислення, свідомості; утвердження ефективних шляхів формування, виховання духовності та культури, які найповніше реалізували б духовний потенціал особистості; переосмислення класичних парадигм розвитку духовного життя суспільства.

Практика багатьох країн свідчить про важливість і необхідність конструктивного розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону. Адже в регіонах сфокусовані державні та самоврядні засади, формуються й застосовуються ринкові відносини, надаються послуги населенню.

Основні методологічні засади державного управління на сучасному етапі розвитку держави ґрунтовно досліджено у працях провідних вітчизняних учених. Серед них – В.Г.Авер'янов, В.Д.Бакуменко, С.Д.Дубенко, В.М.Князев, В.Г.Кремінь, О.Ю.Лебединська, В.І.Луговий, В.К.Майборода, П.І.Надолішній, І.Ф.Надольний, Н.Р.Нижник, О.Ю.Оболенський, В.М.Олуйко, Ю.І.Римаренко, В.М.Симоненко, В.А.Скуратівський, Г.Л.Таукач, В.В.Токовенко, С.А.Чукут, В.О.Шамрай, Л.Є.Шкляр та ін.

Дослідженню окремих теоретичних і практичних аспектів цього питання присвячені праці: А.В.Александрова, В.П.Андрущенко, А.І.Арнольдова, Я.Я.Болубаша, С.М.Вдовенка, З.С.Гладун, В.В.Карлової, А.І.Комарової, Е.М.Лібанової, С.В.Майборода, Л.Є.Пирога, Я.Ф.Радиша та ін.

Сутність досліджуваної дисертантом наукової проблеми полягає в необхідності вироблення системного підходу до управління в гуманітарній сфері регіону України та визначення конкретних шляхів удосконалення державного управління в даній сфері. У зв'язку з цим важливим науковим завданням є аналіз взаємозв'язку й теоретико-прикладного поєднання складових елементів системи державного управління в гуманітарній сфері регіону України та адаптації зарубіжного досвіду до української дійсності.

Це стало визначальним у виборі теми, зумовлює актуальність її дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась на кафедрі державного управління та місцевого самоврядування Хмельницького університету управління та права за комплексним планом “Правові і управлінські засади розбудови української держави та забезпечення прав громадян” (0104U004239), у розробці

якого здобувач брав участь як виконавець. Автору належить розділ “Удосконалення державного управління в гуманітарній сфері регіону”.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування головних складових системи державного управління в гуманітарній сфері регіону та вироблення практичних рекомендацій щодо шляхів розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону України.

Відповідно до об’єкта, предмета, мети та гіпотези дослідження поставлені такі *завдання*:

- зробити аналіз та узагальнити теоретичні джерела, нормативно-правовий матеріал, державно-правову практику управління в гуманітарній сфері регіону, визначити ступінь і рівень наукової розробки досліджуваної теми;
- удосконалити й визначити сутність і зміст базових понять: “гуманітарна сфера регіону”, “державне управління в гуманітарній сфері регіону”, “гуманізація та гуманітаризація суспільства”;
- розкрити різноманітність підходів до сутності й елементів гуманітарної сфери та на їх основі подати власне бачення цієї сфери суспільного буття в регіоні;
- узагальнити теоретичні й практичні проблеми державного управління в гуманітарній сфері, окреслити та проаналізувати головні її складові;
- охарактеризувати сучасний стан складових елементів гуманітарної сфери регіону України й рівень державного управління ними;
- обґрунтувати модель організації та розвитку державного управління гуманітарною сферою регіону України.

Об’єктом дослідження є суспільні відносини, що формуються в державному управлінні в гуманітарній сфері регіону.

Предмет дослідження – стан і тенденції розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що проведення аналізу розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону України дасть змогу розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення її функціонування. Упровадження запропонованих теоретичних розробок, положень, висновків та рекомендацій, отриманих у результаті дисертаційного дослідження, сприятиме розробленню оптимальної моделі організації та розвитку державного управління в гуманітарній сфері. Вивчення складових частин моделі державного управління в гуманітарній сфері регіону України допоможе визначити конкретні шляхи вдосконалення.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Системний підхід як методологічна основа дослідження дав змогу зробити загальний аналіз системи державного управління в гуманітарній сфері регіону України на основі дослідження взаємозв’язку та взаємодії її складових елементів. У роботі використовувалися методи класифікації, систематизації й узагальнення, що дозволило узагальнити законодавчу, нормативну документацію й наукову літературу за темою дослідження; моделювання і прогнозування – для розробки рекомендацій щодо державного управління в гуманітарній сфері регіону України. За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат. Використання структурно-функціонального методу дало можливість вивчити елементи структури й функціональні особливості системи державного управління в гуманітарній сфері регіону України. У дисертаційному дослідженні використані методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції, порівняльного аналізу, єдності теорії і практики, гіпотетико-дедуктивний метод для всебічного аналізу державного управління в гуманітарній сфері регіону України.

В основу роботи покладено порівняльний метод пізнання державно-управлінських явищ, який дав змогу проаналізувати рівень державного управління в гуманітарній сфері

регіону України. З метою його всебічного аналізу застосовувалися також такі загальнонаукові та спеціальні методи, як історичний і формально-логічний. Застосування цих та інших методів наукового пізнання гарантувало вірогідність та об'єктивність дослідження державного управління в гуманітарній сфері регіону України, а також розв'язання поставлених перед дисертантом цілей і завдань.

У сукупності реалізація зазначених методів забезпечила цілісне дослідження державного управління в гуманітарній сфері регіону України, виявлення функціональних властивостей елементів гуманітарної сфери регіону, конкретних шляхів і механізмів удосконалення її функціонування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації комплексно досліджуються теоретичні засади стану та шляхів розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону України. Наукова оригінальність отриманих результатів базується, насамперед, на тому, що

уперше:

- обґрунтовано необхідність виокремлення гуманітарної сфери в самостійну сферу суспільного буття і визначено її головне завдання – формування духовних цінностей та відмежування її від соціальної сфери, завдання якої полягає в соціальному захисті населення;
- виявлено основні шляхи розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону сучасної України (кадрове забезпечення, контроль та моніторинг і т.д.);
- запропоновано програмний підхід у гуманітарній сфері регіону України;
- проаналізовано кадрове забезпечення державного управління в гуманітарній сфері регіону України;

удосконалено тлумачення понять “гуманітарна сфера регіону”, “державне управління в гуманітарній сфері регіону”, “гуманізація та гуманітаризація суспільства”;

набули подальшого розвитку:

- складові гуманітарної сфери регіону України як елементи системи державного управління в регіоні (освіта, наука, культура, охорона здоров'я);
- контрольна та моніторингова діяльність гуманітарної сфери регіону;
- шляхи вдосконалення державного управління в гуманітарній сфері регіону України.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення та практичні результати дисертаційного дослідження використовуються в діяльності Хмельницького університету управління та права (акт впровадження від 29 червня 2005 р. № 836/А).

Матеріали дисертаційного дослідження використані при розробці та прийнятті розпоряджень і програм Хмельницької обласної державної адміністрації та обласної ради з питань, що стосуються гуманітарної сфери (довідка про впровадження від 20 липня 2004 р. № 06/14-10-2178/2004).

Практичне значення полягає у спрямуванні дисертаційного дослідження на подальше вдосконалення механізму державного управління в гуманітарній сфері регіону України. Сформульовані в ній пропозиції та висновки можуть бути використані:

- у науково-дослідній роботі – для подальшої розробки теорії державного управління сферами суспільного буття;
- у правотворчій роботі – як теоретичний матеріал для вдосконалення та розвитку гуманітарної сфери в регіоні та осучаснення національної концепції гуманітарної сфери;
- у навчальному процесі – для підготовки та викладання відповідних модулів і спецкурсів;
- у науково-дослідницькій роботі студентів.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним дослідженням автора. Висновки, пропозиції та рекомендації, у тому числі й ті, що характеризують наукову новизну, одержані автором самостійно. Ідеї та розробки співавторів, з якими були підготовлені статті, у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри державного управління і менеджменту Національної академії державного управління при Президентові України. Окремі аспекти розробки проблеми державного управління в гуманітарній сфері регіону України, запропоновані теоретичні положення та одержані висновки були оприлюднені автором на наукових і науково-практичних вітчизняних та зарубіжних конференціях, зокрема: на щорічних наукових конференціях у Національній академії державного управління при Президентові України; на науково-практичній конференції за міжнародною участю (Київ, 2004); на Міжнародному конгресі з підготовки вищих державних службовців (Київ, 2005).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в одинадцяти наукових працях, у тому числі в дев'яти статтях у фахових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Повний обсяг дисертації – 205 сторінок, із них основного тексту 181 сторінка. Робота містить 6 таблиць. Список використаних джерел містить 266 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет, гіпотеза і методи дослідження, оцінюється ступінь розробленості проблеми державного управління в гуманітарній сфері регіону України та особливості її розвитку, наводяться дані про їх упровадження й апробацію.

У **першому розділі** – *“Теоретичні основи державного управління в гуманітарній сфері регіону України”* – зроблено системний огляд наукової літератури за темою дослідження; уточнено поняття та сутність державного управління в гуманітарній сфері регіону України.

Широкий спектр наукових досліджень із проблем державного управління дав можливість усебічно проаналізувати проблеми державного управління в гуманітарній сфері регіону України, визначити його особливості.

Аналіз різних точок зору науковців свідчить, що діяльнісний підхід сьогодні недооцінюється як у теорії, так і в практиці державного управління, хоча держава є головним суб'єктом управління гуманітарною сферою. Нині ступінь державної керованості суспільними справами багато в чому має залежати від дієвості таких регуляторів, як культура, традиції, норми моралі, ідеологія, зрілість свідомості, освіченість, науковість і цілісність мислення і т.ін. Під впливом цих регуляторів повинен змінитися сам характер управлінських відносин. Саме такий підхід дозволить подолати неорганізованість і розбалансованість у суспільному житті, які зумовили кризу гуманітарної сфери, що виявляється в кризі гуманітарних галузей та духовності. Доцільно гуманітарну сферу як запоруку утвердження духовно-моральних цінностей, культури, колективного розуму народу України зробити пріоритетним орієнтиром у державному управлінні як на центральному, так і на регіональному рівнях.

Виконаний у роботі теоретичний аналіз дав змогу встановити, що право на існування має як вузьке, так і широке тлумачення гуманітарної політики.

У вузькому значенні гуманітарна політика – це система цілеспрямованої діяльності суб'єктів, метою якої є духовний розвиток держави, суспільства й особистості та задоволення їх духовних потреб.

Метою гуманітарної політики в широкому значенні є створення умов для формування, розвитку та оптимального функціонування соціальних, духовних відносин, усебічного розкриття, самореалізації творчого, соціального, духовного потенціалу людини (С.М.Вдовенко, В.А.Скуратівський, В.П.Трощинський, С.А.Чукут). Погоджуючись із таким

визначенням, автор усе-таки вважає, що, перш за все, потрібно говорити про духовність, яка проявляється в суспільному розвитку та у відносинах. Коли мова йде про гуманітарну сферу та гуманітарну політику, духовність має бути первинною, а соціальність – вторинною.

Аналіз вітчизняної наукової літератури (В.Б.Авер'янов, В.П.Андрущенко, В.Д.Бакуменко, В.П.Войтенко, С.Д.Дубенко, В.І.Луговий, С.В.Майборода, І.Ф.Надольний, Н.Р.Нижник, О.Г.Осауленко, О.Ю.Оболенський, В.М.Рижих, С.М.Серьогін, О.І.Сушинський, В.В.Токовенко, Л.Є.Шкляр, В.В.Юрчишин та ін.) свідчить, що сучасний стан розвитку гуманітарної сфери в Україні позначений наявністю різноманітних суб'єктів гуманітарної політики, які діють у державних, громадських, приватних та інших структурах. Маючи різний суспільний характер, вони все-таки здійснюють управлінську, регулятивну діяльність у гуманітарній сфері, застосовуючи для цього різні способи й форми впливу на соціогуманітарний розвиток. Такими суб'єктами гуманітарної політики вважаються: людина, держава, суспільство, політичні партії, соціальні спільноти, громадські організації, колективи. Здійснення цієї політики на сучасному етапі розвитку українського суспільства має відповідати таким головним принципам:

- пріоритет особистості, свобода совісті, права людини;
- сильна держава як гарант прав і свобод кожного громадянина; конструктивні владні структури;
- демократія як волевиявлення народу, порядок і законність; єдність України на основі поєднання всіх інтересів;
- наявність плідних ідей щодо розвитку гуманітарного регулювання і духовно-морального впливу;
- взаємопов'язаність і взаємозалежність “температури” духовного здоров'я особистості, суспільства та держави як запорука існування належних соціальних відносин “особистість – держава – суспільство”.

Практика і теорія державного управління гуманітарною сферою регіону сьогодні перебуває у стані формування й потребує уваги не лише практиків-управлінців, але й науковців.

Визначено, що побудова в Україні громадянського суспільства, яке ґрунтується на засадах соціального партнерства й гуманізму, вимагає створення необхідних умов для максимального розвитку та самореалізації кожної особистості, що є водночас метою, результатом і головним інструментом формування такого суспільства.

Зроблений аналіз засвідчив, що загальна ситуація в гуманітарній сфері регіону України залишається складною, оскільки вона все ще продовжує бути заручницею суспільних трансформацій та метаморфоз, різних реформаторських інновацій. Ціла низка проблем цієї сфери вирішується надто повільно або й узагалі не вирішується (В.Г.Авер'янов, В.Д.Бакуменко, С.Д.Дубенко, В.Г.Кремій, В.К.Майборода, Ю.І.Римаренко, Г.Л.Таукач).

Обґрунтовується сутність державного управління в гуманітарній сфері регіону України, що безпосередньо впливає на якість та ефективність державного управління в цілому. Сьогодні держава як суб'єкт гуманітарної політики має перейти від директивних форм управління до сучасної системи регулятивних методів, що ґрунтуються на правових засадах, економічних важелях, які створюють умови для фінансової, матеріальної діяльності в гуманітарній сфері.

У цих умовах постає питання, якою повинна бути гуманітарна сфера за формою власності, в яких рамках її доцільно роздержавити (йдеться, очевидно, не про приватизацію). Під роздержавленням гуманітарної сфери автор розуміє зниження ролі держави в управлінні економічними об'єктами при одночасному передаванні низки повноважень державних органів економічним суб'єктам поряд із розвитком підприємництва та зміною вертикальних зв'язків на горизонтальні.

У розділі наголошується, що завданнями державного управління гуманітарною сферою на сучасному етапі мають бути:

- відмова органів державної влади всіх рівнів від архаїчного погляду на гуманітарну сферу як на щось другорядне та непотрібне;
- активізація позиції органів державної влади всіх рівнів у вирішенні питань гуманітарних галузей;
- вироблення сучасного потенційного апарату, теоретичної та законодавчої бази гуманітарної сфери й покладення їх в основу державного управління цією сферою;
- забезпечення зворотного зв'язку “державний орган – суспільство – державний орган” при здійсненні державними службовцями – представниками держави гуманітарної політики на всіх рівнях управління;
- розробка концепції професійної підготовки відповідних управлінських кадрів до проведення гуманітарної політики та ін.

Розкриваються шляхи вирішення цих завдань:

- удосконалення структури виконавчих органів державної влади з метою оптимізації управління гуманітарною сферою;
- децентралізація засад реалізації гуманітарної політики на регіональному рівні, що передбачає надання органам виконавчої влади більшої самостійності в прийнятті відповідних рішень;
- пошук та залучення позабюджетних джерел фінансування цієї сфери;
- розвиток нових форм діяльності закладів гуманітарної сфери;
- поширення сучасних форм меценатства й спонсорства;
- проведення систематичних соціологічних опитувань населення;
- розширення зв'язків державних органів, що відповідають за проведення гуманітарної політики, із засобами масової інформації;
- удосконалення механізмів взаємодії органів державної влади з громадськими неурядовими організаціями;
- залучення як на національному, так і регіональному рівнях науковців і фахівців-експертів до вирішення питань управління гуманітарною сферою.

Проблема становлення й сталого розвитку українського демократичного громадянського суспільства та держави безпосередньо пов'язується з повноцінним функціонуванням вітчизняної духовної сфери, основу якої становить гуманітарна сфера. Істотна особливість концепції нового, сучасного гуманізму полягає ще й у тому, що вона виходить із положення про поєднання індивідуальних та групових ціннісних вимог, соціальних, національних і загальнонаціональних інтересів.

У зв'язку з цим важливого значення набувають такі споріднені терміни, як “гуманізація” та “гуманітаризація” суспільства. Гуманізація – це сукупність філософських, гносеологічних, психологічних, соціокультурних та дидактичних поглядів, які визначають цілі й завдання підходу соціальних інституцій до людини як до творчої особистості. Гуманітаризація суспільства – це впровадження принципів гуманізації в життя й практичну діяльність державних органів з метою створення матеріальних, організаційно-економічних, духовно-психологічних передумов для наукового та культурного розвитку особистості, збагачення її морального й світоглядного потенціалу з акцентом на загальнолюдських і національних цінностях, удосконаленні її творчого начала, самовираженні й самореалізації в сучасному світі та забезпеченні прав кожної людини.

Саме тому науковці, досліджуючи гуманітарну сферу і визнаючи людину основною метою та критерієм суспільного прогресу, зазначають, що ця сфера має безпосереднє відношення до людини, людського суспільства (В.П.Андрущенко, Н.Е.Андрушина, В.П.Войтенко, В.М.Князєв, А.І.Комарова та ін.).

Існує багато дефініцій гуманітарної сфери. Так, вітчизняна управлінська традиція та практика трактують гуманітарну сферу як складову соціальної сфери. Деякі науковці відстоюють думку про те, що гуманітарна сфера об'єднує дві рівнозначні суспільні складові – духовну й соціальну. У зв'язку з таким розмаїттям понятійних підходів визначено, що гуманітарна сфера регіону у вузькому розмінні цього поняття – це сукупність невиробничих, проте соціально орієнтованих галузей, що сприяють задоволенню гуманітарних інтересів, підвищенню духовного (культурного й освітнього) рівня, забезпеченню гарантованих державою прав як кожної особистості зокрема, так і населення регіону в цілому шляхом надання освітянських, медичних, культурних, інформаційних послуг громадянам.

Як показав аналіз, у більшості країн до гуманітарної сфери зараховують три фундаментальні галузі: освіту, науку й культуру, оскільки саме вони є мірилом темпів та якості цивілізаційного прогресу в цілому й розвитку будь-якого суспільства зокрема.

З огляду на традиції, потреби суспільства, структуру влади в тій чи іншій державі до гуманітарної сфери можуть входити й інші галузі, а саме: виховання, охорона здоров'я, засоби масової інформації, фізична культура і спорт, туризм, проблеми сім'ї та молоді. Виходячи з цього, предметними галузями для даного дослідження гуманітарної сфери регіону автор визначив такі: освіту, науку, культуру, охорону здоров'я. Спільною рисою цих галузей є те, що вони не виробляють жодного матеріального продукту, оскільки кінцевим результатом їхньої діяльності є послуги, необхідні для освітнього, культурного, духовного, фізичного, інформаційного вдосконалення особистості кожного їх споживача. У висновках до розділу на основі системного аналізу, порівняння наукової літератури, законодавчих актів визначено найважливіші напрями, що потребують наукового дослідження.

У **другому розділі** – *“Система державного управління в гуманітарній сфері регіону України та її розвиток”* – розглянуто управління освітою в регіоні як основу інтелектуального розвитку громадян; визначено роль культурної галузі регіону у формуванні їх духовної та громадянської позиції; досліджено охорону здоров'я, туризм, фізкультуру та спорт як важливі складові системи державного управління в гуманітарній сфері регіону України та їх розвиток.

У дисертації зазначається, що система державного управління в гуманітарній сфері регіону складна, охоплює діючі галузі, підгалузі та інститути і має забезпечувати розвиток людини та соціальних об'єднань. Так, сукупність підсистем управління освітою, наукою, культурою, охороною здоров'я населення, фізичною культурою, спортом та туризмом у регіонах, яке здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування, і складає систему державного управління гуманітарною сферою регіону України. Аналіз показує, що кожна з підсистем державного управління в гуманітарній сфері регіону відчуває на собі вплив підсистем приватної та змішаної форм власності.

Так, система охорони здоров'я складається з підсистеми державної системи охорони здоров'я, муніципальної та приватної підсистем, що впливає на розвиток гуманітарної сфери в регіоні. Безумовно, кожна з підсистем гуманітарної сфери має свої принципи, на яких базується формування та функціонування цих підсистем.

Визначено, що в цілому державне управління в гуманітарній сфері регіону має базуватися на загальних принципах, характерних тільки для цієї системи.

Особливого значення в гуманітарній сфері регіону набуває розвиток освіти. Аналіз показав, що в період так званої ринкової ейфорії держава різко зменшила фінансування освіти. Відбулося безконтрольне зростання мережі комерційних вищих навчальних закладів, невиправдане збільшення переліку спеціальностей з перекосом у бік юридичного й економічного профілю, волонтаризм у визначенні змісту освіти, занепад методичної та наукової діяльності, поширення таких явищ, як псевдоосвіта, заробітчанство. Некерованого характеру набуває створення філій вищих навчальних закладів (ВНЗ) у райцентрах, селищах, містечках – без кадрів і навчальної бази.

Наголошується, що необхідно посилювати організаційну й контрольну роль держави з одночасним розвитком самостійності й автономії ВНЗ. На часі проведення соціальної інвентаризації ВНЗ, переліцензування всіх сумнівних навчальних закладів. До цього спонукає й демографічна ситуація в регіонах України.

Сьогодні ще не вдалося налагодити бажаної взаємодії між вищою й середньою освітою.

Нинішня структура вищої освіти дозволяє певним чином здійснювати відповідний контроль або моніторинг якості освіти, проте механізм цього контролю є недосконалим. Він не дає можливості реально порівнювати вищі навчальні заклади. Не існує державної системи проведення їх рейтингу. Його проводять лише окремі громадські організації, що не гарантує належної об'єктивності. Отже, потрібно вибрати ту оптимальну кількість критеріїв, яка забезпечить відповідну оцінку вищих навчальних закладів.

Як показав аналіз, є певні проблеми з освітньою мережею. Попри те, що існує центральний орган управління – Міністерство освіти і науки України, насправді вищі навчальні заклади підпорядковані більш ніж 20 міністерствам і відомствам. Аналогів такій ситуації у світі немає. Доцільно вдосконалити структуру освітньої мережі. Визначено, що інвестиції в освіту є інвестиціями в людський капітал, в інтелект, без якого неможливі технологічний прорив та опанування інноваційної моделі економіки.

У розділі на основі зробленого аналізу підкреслюється, що великого значення культурна галузь регіону набуває у формуванні духовної та громадянської позиції людей. Культура – це не просто сукупність створених людиною в процесі її історії матеріальних і духовних цінностей, а сукупність історично зумовлених форм ставлення людини до природи, суспільства та самої себе. Культура – найважливіша складова системи гуманітарної сфери, що прямо впливає на духовний розвиток громадян. Автор розглянув різні підходи до поняття “культура” та визначив багатогранність його трактування.

Закономірно, що процес формування культурних потреб у суспільстві регулюється не лише дією ринкових законів (попит, пропозиція, конкуренція), а й позаринковими механізмами шляхом прямого державного втручання. Як показав аналіз, значну частину закладів культури, мистецтва й засобів масової інформації складають установи державної і комунальної форм власності, що повністю перебувають на державному фінансуванні, й установи, витрати яких покриваються не лише бюджетними, але й деякою мірою спеціальними коштами, отриманими від реалізації платних послуг. Такий підхід має на меті задовольнити найважливіші мінімальні культурні потреби людини, ліквідувати та вирівняти істотну відмінність рівнів культурно-мистецького розвитку регіонів, нормативно забезпечити формування та використання бюджетних і позабюджетних коштів на культурні потреби, удосконалити міжбюджетні відносини та механізми державної підтримки місцевих бюджетів.

Дослідження показують, що характерним явищем останніх років є швидке фізичне руйнування й моральне старіння основних фондів галузі культури, яке помітно позначається на загальному потенціалі культурного комплексу.

Доведено, що територіальна структура галузі культури характеризує розташування закладів, форми їх просторового зосередження та відображає пропорції інфраструктурного забезпечення між регіонами країни. Вона формується з урахуванням певних принципів доступності закладів для споживачів, їх взаємного розташування та концентрації, що проявляється у створенні різних територіальних об'єднань культурних закладів залежно від значення й величини попиту на їхні послуги. Встановлено, що в регіонах можна виділити такі зосередження закладів культури, що формуються на базі:

– сільського населеного пункту, де представлений різноманітний (від одного до кількох) склад закладів, які надають як щоденні, так і періодичні послуги населенню цього та (в деяких випадках) сусідніх сіл;

- міських поселень (як правило, райцентрів) та багатьох селищ міського типу з набором закладів періодичного й епізодичного обслуговування локального та районного значення;

- обласних центрів і деяких міст обласного підпорядкування, в яких, окрім максимальної кількості масових закладів, є багато спеціалізованих бібліотек, театрів тощо. Це робить їх реальними центрами культурного та просвітницького життя регіону;

- великих міст, які виконують міжрегіональні та міжнародні функції. Кожне з цих міст задає тон у галузях культури, освіти, мистецтва.

Обґрунтовано, що всі елементи культурного комплексу областей України мають взаємодіяти між собою, утворюючи при цьому своєрідні зони обслуговування, які накладаються одна на одну та формують територіальні системи обслуговування різного рівня. Сьогодні, як свідчить аналіз, зменшується кількість клубів, значна частина наявного бібліотечного фонду вже застаріла морально й не відповідає запитам населення. Як наслідок, кількість читачів у бібліотеках постійно зменшується. Низька оплата праці працівників сфери культури в регіонах України зумовлює плінність кадрів.

У цілому інституціональні зміни, які відбуваються нині в культурній сфері суспільства, слід охарактеризувати як суперечливі. З одного боку, вони спрямовані на деструкцію старого аксіонормативного порядку, результатом чого є падіння попередньої системи цінностей і норм, злам старого соціокультурного світу, розпад колишніх організаційних структур. Зрозуміло, що цей процес супроводжується також руйнацією минулих зовнішніх структурних форм. Частково цей процес обумовлюється глобальними тенденціями загальноцивілізаційного типу. З другого боку, інституційні зміни в нашому суспільстві спрямовані на конструювання нового аксіонормативного порядку, пов'язаного з цінностями демократії та вільного ринку. На жаль, ці зміни відбуваються повільно, з великими труднощами. Вони, зокрема, супроводжуються втратою ілюзій щодо ролі інтелектуальної та культурної еліти у формуванні нового аксіонормативного порядку.

У розділі наголошується, що доцільно розробити концепцію розвитку української культури на середньострокову перспективу: реформувати фінансово-майнові основи функціонування культурно-мистецької галузі, кадрову політику, специфічні для кожної галузі юридичні схеми співпраці всіх суб'єктів культурного процесу (на основі регіонального підходу з урахуванням нових соціально-економічних відносин).

Третій розділ – *“Шляхи розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону України”* – включає три підрозділи. В ньому досліджуються програма гуманітарної сфери регіону, кадрове забезпечення, контроль та моніторинг як важливі складові розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону України.

Розбудова демократичної, правової держави вимагає активізації взаємодії органів виконавчої влади в регіонах, спрямованої на розвиток духовності та виховання патріотизму, і вдосконалення взаємовідносин центральних органів виконавчої влади з органами гуманітарної сфери регіонів шляхом укладання договорів про спільне вирішення локальних проблем. Визначено, що культурно-дозвільні комплекси у сільській місцевості в регіонах потребують свого розвитку.

Акцентовано увагу на тому, що програми розвитку гуманітарної сфери повинні бути розроблені в кожному регіоні. У них мають бути консолідовані всі ресурси регіону, що дасть можливість гнучко та динамічно впливати через модель розвитку на гуманітарну сферу в регіоні. Аналізуючи кадровий потенціал гуманітарної сфери в регіоні України, наголошується, що він сьогодні недосконалий і недостатньо професійний. Проаналізовано підготовку кадрів для гуманітарної сфери та їх фінансове забезпечення. Визначено чинники, що впливають на рівень використання кадрового потенціалу, до яких потрібно зарахувати: реальну оплату праці, науково обґрунтоване нормування праці та створення необхідних умов праці.

Розвиток гуманітарної сфери в регіоні України як важливої складової реформи державного управління тільки починається. Доцільно продовжити наукові розробки, що враховували б світовий та вітчизняний досвід і специфіку всіх складових державного управління гуманітарною сферою регіону в подальшому визначенні та обґрунтуванні пріоритетів державної гуманітарної політики України.

Аналіз показує, що в державному управлінні в гуманітарній сфері регіону немає діючого механізму контролю та моніторингу. Особливо це стосується якості послуг, що надаються в гуманітарній сфері регіону. Отже, механізм контролю та моніторингу в системі державного управління регіону посідає важливе місце й потребує постійного вдосконалення, що сприятиме конструктивному використанню ресурсів гуманітарної сфери регіону.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні головних складових системи державного управління в гуманітарній сфері регіону. Результати дослідження підтверджують гіпотезу, покладену в його основу, і дають змогу зробити такі висновки, що мають теоретичне й практичне значення.

1. Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури за темою дослідження свідчить, що стан її розробленості характеризується фрагментарністю й відсутністю системного підходу до її вивчення. На сьогодні в українській науці бракує комплексних досліджень з державного управління, відсутня сучасна концепція державного управління в гуманітарній сфері регіону України, немає механізмів управління, здатних органічно поєднувати науку й практику. Розробка різнобічної теорії управління в гуманітарній сфері регіону України є актуальною для теорії та практики державного управління.

2. Здійснений аналіз засвідчив, що рівень теоретичного осмислення категорії “державне управління в гуманітарній сфері регіону” не досяг єдиного розуміння, коли теоретична основа стає провідною у вирішенні прикладних завдань державного управління в гуманітарній сфері регіону України. У роботі досліджуються дані проблеми, при цьому акцент зроблено на понятті “гуманітарна сфера”.

У дисертації обґрунтовано та розкрито сутність державного управління в гуманітарній сфері регіону України, що безпосередньо впливає на якість та ефективність державного управління в цілому.

3. Державне управління в гуманітарній сфері розглядається через її складові структурні елементи: освіту, культуру, охорону здоров’я і спорт. Аналіз цих складових свідчить, що мова йде про управління в гуманітарній сфері регіону. В роботі акцент зроблено на духовній сфері, оскільки вона пов’язана з формуванням особистості, з розумовою діяльністю, проявом певних поглядів та позицій, що породжені життям та обумовлені історичним досвідом. Саме духовність поєднує освіту, науку, культуру тощо.

Різка диспропорція розвитку мережі закладів культури в місті й на селі, суб’єктивне ставлення місцевої влади до цієї сфери, мізерне фінансування спричиняють низькі соціальні стандарти життя в сільській місцевості, надзвичайне зниження рівня культурно-творчої активності населення, інтелектуального рівня, особливо в молоді, яка через 10-15 років визначатиме обличчя суспільства, його інтереси та пріоритети.

4. На основі зробленого аналізу зазначено, що українська нація могла б цивілізуватися через гуманітаризацію, гуманізацію суспільного життя, ставши в пригоді тим самим усій цивілізації потужною активізацією та динамізацією власного національно-культурного життя, яке, неповторне й оригінальне, є органічним елементом світової духовно-культурної різнома-

нітності. Про це свідчить і національна духовно-культурна традиція українців, яка, перебуваючи впродовж більш ніж десяти століть у загальноєвропейському цивілізаційному контексті, була складовою європейської культури.

Дослідженням визначено, що для того, аби Україна посіла належне місце серед розвинутих держав, необхідно докорінно переглянути державну політику в гуманітарній сфері як на центральному, так і на регіональному рівні державного управління. Результатом такого перегляду має стати визнання й проголошення на державному рівні цієї сфери пріоритетним стратегічним напрямом та визначальним чинником національного прогресу України в XXI ст. При цьому гуманітарна сфера має розглядатися як основа розвитку цивілізації, як фактор формування духовної зрілості, компетентної, соціально активної особистості, котра почуває себе комфортно в умовах будь-якої професійної діяльності.

5. Розроблено модель розвитку гуманітарної сфери регіону, адекватної проблемам і запитам нового українського суспільства, нової державно-управлінської системи.

Важливою передумовою для повноцінного розвитку гуманітарної сфери регіону має стати така її модель, за якої цей розвиток відбувається не шляхом “проїдання” ресурсів майбутніх поколінь, не шляхом механічного збільшення бюджетних вливань, а шляхом створення таких умов для функціонування цієї сфери та діяльності її кадрів, які б забезпечили їм у перспективі можливість міцно стати на ноги в економічному й творчому плані, приваблюючи інвесторів та меценатів. Це особливо важливо нині, коли зниження чисельності зайнятих працівників відчутно позначилося на тих галузях гуманітарної сфери, які забезпечують формування інтелектуального потенціалу держави, на освіті, культурі, мистецтві, науці.

6. У новій моделі організації гуманітарної сфери в регіоні важливе значення мають децентралізація цієї сфери, усунення зайвої регламентації, нормативно-бюрократичних обмежень. Перспективним шляхом децентралізації має стати ширше застосування орендних відносин, перетворення державних і комунальних установ на недержавні з частковим збереженням бюджетної підтримки.

Суспільна значущість гуманітарної сфери в регіоні має вимірюватися не заробленими нею коштами, а тим, що вона робить для піднесення духовності українців.

7. Реформування гуманітарної сфери та кожної її галузі сприятиме не лише покращанню рівня задоволення населення послугами, більш раціональному використанню ресурсної бази, підвищенню добробуту населення, але й зменшенню чисельності тих, хто перебуває на межі та за межею бідності. При цьому потрібно вдосконалити нормативні методи бюджетного фінансування, що полягають у чіткому окресленні сфери їх застосування. На нормативній основі мають, насамперед, фінансуватися найважливіші базові організації та установи гуманітарної сфери. В основу фінансових розрахунків мають бути покладені нормативи надання гуманітарними галузями послуг з урахуванням регіональних особливостей. Для тих організацій та установ, які опиняються поза базовою мережею фінансування, слід не лише створити сприятливі умови для одержання власних доходів, а й обов’язково зберегти часткове бюджетне фінансування, стимулювати надходження від платних послуг, заохочувати благодійництво та інвестування.

8. Обґрунтовано, що в регіонах має бути створена система контролю та моніторингу гуманітарної сфери, що полягає в завчасному виявленні небезпеки в широкому розумінні цього слова, завдяки чому з’являється можливість попередити або мінімізувати наслідки майбутнього деструктивного розвитку подій. Таким чином, моніторинг гуманітарної сфери в регіоні розглядається як науково обґрунтована, зорієнтована на інформаційне забезпечення державного управління система збору, обробки, збереження й розповсюдження інформації про гуманітарну сферу в регіоні або її окремі елементи, що дозволяє зробити висновки про стан як суб’єкта, так і об’єкта гуманітарної сфери в будь-який момент часу та спрогнозувати

його розвиток. У цьому аспекті можливість прогнозової оцінки певного явища надає моніторингу особливої цінності та значущості з точки зору потенційного користувача.

9. Урахування основних наукових результатів дисертаційного дослідження, вітчизняного й світового досвіду дає підстави з метою розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону України запропонувати такі практичні рекомендації:

- створити Національну раду з питань державної гуманітарної політики при Президентові України з метою збагачення та розвитку культури й духовності, покращення демографічної ситуації, збереження генофонду, забезпечення доступної якісної освіти для кожного громадянина держави з урахуванням перспектив міжнародної інтеграції України, ефективної економіки на основі інноваційної моделі розвитку та реалізації наукового потенціалу, консолідації та розвитку української нації;

- розробити й прийняти довготермінову президентську програму фундаментальних міждисциплінарних досліджень у сфері гуманітарної політики;

- активізувати дії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у формуванні, функціонуванні та розвитку системи гуманітарної сфери в регіоні; перейти від директивних методів управління до сучасних регулятивних методів, що ґрунтуються на демократичних, правових засадах, економічних важелях, які створюють умови для покращення фінансового, матеріального забезпечення гуманітарної сфери регіону;

- політично та ідеологічно визнати гуманітарну сферу сферою духовного виробництва і примноження людського капіталу суспільства, яка посідає основоположне місце в сталому державотворенні;

- доцільно прийняти закон “Про обдаровану молодь”, у регіонах розробити й прийняти своєрідну “національну молодіжну конституцію”, розраховану на найближчу перспективу;

- Міністерство праці і соціальної політики спільно з Міністерством економіки має створити єдиний державний банк потреби у фахівцях. Необхідно на науковій основі чітко прогнозувати, скільки і які потрібні фахівці. Держкомстату слід переглянути форми статистичної звітності, привести їх у відповідність із Законом України “Про вищу освіту”;

- запровадити якісні й прозорі процедури щодо фінансування гуманітарної сфери регіону;

- створити в регіонах аналітичні групи для аналізу стану та розробки нормативно-правового забезпечення розвитку гуманітарної сфери регіону України;

- реалізувати принципи нульового оподаткування освітніх, навчально-виховних і науково-дослідних закладів;

- підвищити ефективність використання та адаптації зарубіжного досвіду управління в гуманітарній сфері регіону.

Результати дослідження не вичерпують усіх можливостей даного напрямку роботи. Перспективу подальшої розробки теми вбачаємо в дослідженні тенденцій, особливостей, періодів та етапів розроблення концепції професійної підготовки відповідних управлінських кадрів до проведення гуманітарної політики.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кіндзерський С.А. Понятійна ідентифікація гуманітарної сфери як виклик сьогодення // Статистика України. – 2005. – № 2 (29). – С. 84-87.

2. Кіндзерський С.А. До проблеми вироблення цивілізованої стратегії державного управління в гуманітарній сфері України // Університетські наукові записки: Часоп. Хмельниц. ун-ту упр. та права. – 2005. – № 1-2 (13-14). – С. 257-262.

3. Кіндзерський С.А. Гуманітарна сфера як задоволення конституційного проголошення прав і норм людського розвитку // Вісн. НАДУ. – 2004. – № 4. – С. 416-421.
4. Пашко Л.А., Кіндзерський С.А. Професійна підготовка менеджерів державного управління – виклик XXI століття // Статистика України. – 2004. – № 4 (27). – С. 31-35. – Авторські с. 31-33.
5. Кіндзерський С.А. Деякі питання забезпечення виконання програми зайнятості населення в Україні (на прикладі Хмельницької області за 2003 рік) // Вісн. Хмельницького інституту регіонального управління та права: Наук. часоп. – 2004. – № 3 (11). – С. 283-297.
6. Кіндзерський С.А. Правороз'яснювальна робота як елемент підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів в Україні // Вісн. Хмельницького інституту регіонального управління та права: Наук. часоп. – 2004. – № 1-2 (9-10). – С. 292-303.
7. Нижник Н.Р., Пашко Л.А., Олуйко В.М., Кіндзерський С.А. Ділове спілкування у сфері державного управління: Монографія. – Хмельницький: ТОВ “Поліграфіст”, 2005. – 196 с. – Авторські с. 77-103.
8. Кіндзерський С.А. Завдання державного управління гуманітарною сферою на сучасному етапі // Зб. наук. пр. НАДУ. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – Вип. 1. – С. 425-431.
9. Кіндзерський С.А. Сучасний гуманізм, або людський вимір суспільного життя // Менеджер: Вісн. Донец. держ. ун-ту упр. – 2005. – № 1 (3). – С. 191-198.
10. Кіндзерський С.А. Державне управління гуманітарною сферою регіону // Наука і освіта 2005: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. – Д., 2005. – Т. 14. (Державне управління). – С. 49-52.
11. Кіндзерський С.А. Державне управління гуманітарною сферою на сучасному етапі розвитку українського суспільства // Актуальні теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми державного управління: Матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 28 трав. 2004 р. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – Т. 1. – С. 106-107.

АНОТАЦІЇ

Кіндзерський С.А. Державне управління в гуманітарній сфері регіону України: стан та тенденції розвитку. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національна академія державного управління при Президентові України. – Київ, 2006.

У дисертаційній роботі вперше у вітчизняній науці здійснено комплексне дослідження теоретичних проблем стану та тенденцій розвитку державного управління в гуманітарній сфері регіону України; проаналізовано стан наукової розробки теми; удосконалено тлумачення поняття “гуманітарна сфера регіону України”; уточнено зміст понять “гуманізація” та “гуманітаризація”; виявлено основні тенденції в гуманітарній сфері регіону сучасної України; запропоновано програмний підхід у гуманітарній сфері регіону України; розроблено конкретні шляхи вдосконалення державного управління в гуманітарній сфері регіону України; проаналізовано кадрове забезпечення державного управління в гуманітарній сфері регіону України.

На основі емпіричного аналізу доведено, що державна політика в гуманітарній сфері має бути докорінно переглянута як на центральному, так і на регіональному рівні державного управління. Результатом такого перегляду повинні стати визнання і проголошення на державному рівні цієї сфери пріоритетним стратегічним напрямом та визначальним чинником національного прогресу України у XXI ст. При цьому гуманітарна сфера має розглядатися як

каталізатор розвитку цивілізації, як фактор формування духовної зрілості, компетентної, соціально активної особистості, котра почуває себе комфортно в умовах будь-якої професійної діяльності.

Ключові слова: гуманітарна сфера регіону України, державне управління, кадрове забезпечення, гуманізація, гуманітаризація, реалізація гуманітарної політики на регіональному рівні, аналіз, програма, моніторинг, контроль за виконанням.

Киндзерский С.А. Государственное управление в гуманитарной сфере региона Украины: состояние и тенденции развития. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Национальная академия государственного управления при Президенте Украины. – Киев, 2006.

Работа посвящена исследованию теоретических проблем сущности, состояния, особенностей, тенденций развития государственного управления в гуманитарной сфере региона.

Автором предложено определение понятия “гуманитарная сфера региона Украины”, которое свидетельствует о том, что от нее зависит духовная жизнь украинского общества, поскольку она непосредственно влияет на формирование духовных ценностей народа. Анализ понятий “гуманизация” и “гуманитаризация” подтвердил вывод соискателя о том, что гуманитарная сфера должна стать приоритетным направлением государственной политики как на общегосударственном, так и на региональном уровне.

В работе внимание акцентируется на духовной области, поскольку она связана с формированием личности, умственной деятельностью, проявлением определенных взглядов и позиций, отражающих жизнь общества и обусловленных историческим опытом. Именно духовность объединяет образование, науку и культуру.

Автор впервые в современной отечественной науке в комплексе исследовал теоретические устои и пути развития государственного управления в гуманитарной сфере региона Украины.

Принимая во внимание то, что в стране отсутствует четкая стратегия молодежной политики, автор считает целесообразным разработать в регионах рассчитанную на ближайшую перспективу своеобразную “национальную молодежную конституцию”.

На основе выявленных тенденций в гуманитарной сфере региона современной Украины диссертант, предложив программный подход в гуманитарной сфере региона и проанализировав кадровое обеспечение государственного управления в гуманитарной сфере региона Украины, разработал конкретные пути совершенствования государственного управления в гуманитарной сфере региона Украины.

Реформирование гуманитарной сферы и каждой ее отрасли будет способствовать не только повышению уровня обеспечения населения качеством услуг этой сферы, более рациональному использованию ресурсной базы, но и уменьшению количества тех, кто находится за чертой бедности.

Автор доказал, что для существенного улучшения государственного управления в гуманитарной сфере региона необходимо прежде всего реализовать человекоцентрическую модель украинского общества в государственной политике.

Определение гуманитарной сферы основным приоритетным ориентиром в государственном управлении как на центральном, так и региональном уровне позволит, по мнению автора, “экологизировать” национальное информационно-культурное пространство.

При этом важно не только отказаться от остаточного принципа финансирования основных отраслей гуманитарной сферы, но и отбросить технократический подход к общественной жизни, заменив его подходом гуманистическим.

На основе проведенного анализа автором сделан вывод о том, что государственная политика в гуманитарной сфере должна быть коренным образом пересмотрена как на центральном, так и на региональном уровнях. Поэтому одной из первоочередных задач является понимание управленцами всех уровней того, что могущество каждого государства измеряется в первую очередь личностью, ее верой, образованностью, культурой. Главными качествами украинской гуманитарной политики на современном этапе, по мнению автора, должны стать: активная политика, ее наступательный характер, бескомпромиссность.

Ключевые слова: гуманитарная сфера региона Украины, государственное управление, кадровое обеспечение, гуманизация, гуманитаризация, реализация гуманитарной кадровой политики на региональном уровне, анализ, мониторинг, контроль.

Kindzersky S.A. State administration in humanistic sphere of the region of Ukraine; status and tendencies of development. – Manuscript.

The dissertation for the scientific degree of candidate in state management on the speciality 25.00.02 – mechanism of state administration. – National Academy of State Administration under President of Ukraine. – Kyiv, 2006.

For the first time in the science of our country an integrated research of theoretic problems of tendencies towards the development of state administration in the humanistic sphere of the region of Ukraine has been accomplished; the state of scientific elaboration of the subject has been analyzed; interpretation of the concept “humanistic sphere of the region of Ukraine” has been improved; the essence of the concepts “humanization” and “humanitarization” has been specified; the main tendencies in the humanistic sphere of contemporary region of Ukraine have been determined; program approach in the humanistic sphere of the region of Ukraine has been proposed; specific ways of improvement of state administration in the humanistic sphere of the region of Ukraine have been developed; personnel provision of state administration in the humanistic sphere of the region of Ukraine has been analyzed.

On the basis of empirical analysis it has been proved that the state policy in humanitarian sphere should be reconsidered radically both on the central and regional levels of state administration. As the result of this reconsideration humanistic sphere has to be acknowledged and proclaimed to be up to the state standard. It has to become a priority strategic trend and a significant factor of national progress of Ukraine in the XXI century. In addition to this, humanistic sphere has to be regarded as a catalyst of the civilization development, as a factor of spiritual maturity formation, assertion of authoritative socially active personality who can feel comfortable under the circumstances of any professional activity.

Key words: humanistic sphere of the region of Ukraine, state administration, personnel provision, humanization, humanitarization, realization of humanistic policy on the regional level, analysis, program, monitoring, execution control.